

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 24.11.2003
KOM(2003) 722 slutlig

**RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET, EUROPAPARLAMENTET,
EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN
OCH REGIONKOMMITTÉN**

Rapport om genomförandet av "Kultur 2000"-programmet för åren 2000 och 2001

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Inledning.....	8
2.	Bakgrund till den externa utvärderingen.....	8
2.1.	Kultur 2000-programmet.....	8
2.1.1.	Översikt.....	8
2.1.2.	Urvalsförfarande.....	10
2.1.3.	Projektförvaltning.....	11
2.1.4.	De kulturella kontaktpunkterna.....	11
2.1.5.	Spridande av kunskap om programmet.....	12
2.1.6.	Komplementaritet med andra gemenskapsprogram.....	12
3.	Den externa utvärderingen.....	13
3.1.	Villkor för utvärderingen.....	13
3.2.	Metodik.....	13
3.3.	Resultat av den externa utvärderingen.....	13
3.3.1.	Översikt över kultur 2000-programmet under 2000 och 2001.....	13
3.3.2.	Finansieringen.....	14
3.3.3.	Mål.....	14
3.3.4.	Stödmottagarna.....	14
3.3.5.	Partnerskapen.....	14
3.3.6.	Spridning av information om programmet.....	15
3.4.	Kvalitet.....	15
3.4.1.	Relevans.....	15
3.4.2.	Resultat.....	15
3.4.3.	Spridning.....	16
3.4.4.	Kompetens.....	16
3.5.	Genomslagskraft.....	16
3.6.	Ändamålsenlighet och effektivitet.....	17
3.6.1.	Projektens ändamålsenlighet och effektivitet.....	17
3.6.2.	De kulturella kontaktpunkternas ändamålsenlighet och effektivitet.....	17

3.6.3.	Programmets ändamålsenlighet och effektivitet	18
4.	Huvudsakliga rekommendationer från den externa utvärderingen och kommissionens reaktioner	19
4.1.	Förbättra spridningen av och informationen om programmet	19
4.1.1.	En tydlig strategi för att sprida programmet	19
4.1.2.	Sannolikhet att erhålla stöd	20
4.2.	Förbättra programmets förvaltning	20
4.2.1.	Närmare dialog med stödmottagarna	20
4.2.2.	Förbättra den systematiska övervakningen av programmet	21
4.2.3.	Förbättra granskningen av ansökningar	22
4.2.4.	Ägna större uppmärksamhet åt projektledarnas likviditetsproblem.....	22
4.3.	Förbättra urvalsförfarandet.....	22
4.3.1.	Ompröva urvalsförfarandet	22
4.3.2.	Synliggöra de olika stadierna i urvalsförfarandet	23
4.3.3.	Förbättra återkopplingen till sökande som fått avslag	23
4.4.	Ompröva programmets mål.....	23
4.5.	Förbättra utvärderingen av programmet.....	24
5.	Kommissionens slutsatser	24

SAMMANFATTNING

Denna rapport är en sammanfattning av de viktigaste resultat och rekommendationer som framkom av den halvtidsöversyn av Kultur 2000-programmet som utfördes av det danska konsultföretaget PLS Ramboll Management, liksom kommissionens huvudsakliga reaktioner och slutsatser mot bakgrund av dessa rekommendationer.

1. Utvärderarens resultat

Programplaneringen

Kultur 2000 följde en vittomspännande och följdriktig logik med syfte att främja kulturellt samarbete i Europa. Programmet utgjorde ett komplement till andra gemenskapsåtgärder och medlemsstaternas kulturpolitik. Kravet från 2001 att alla medarrangörer skulle bidra med fem procent av den totala finansieringen var ett bra instrument för att förvissa sig om att alla kulturella aktörer deltar aktivt i projekten, även om detta samtidigt kan ha hämmat inrättandet av partnerskap utan tidigare erfarenheter av samarbete och hindrat vissa kulturella aktörer i de associerade länderna från att delta i programmet. Kommissionen genomförde en rad viktiga insatser för att sprida kunskap om programmet.

Projekten

Under 2000 och 2001 skickades över 1 600 ansökningar in till programmet, varav omkring en fjärdedel erhöll stöd. Stödmottagarna bestod huvudsakligen av kulturella aktörer från de länder som stod för majoriteten av ansökningarna. De flesta av de projekt som valdes ut uppfyllde fler än ett av de specifika mål som satts upp för programmet. Antalet ansökningar till programmet minskade kraftigt under 2001. Samtidigt konstaterades en betydande ökning av de projekt som fick avslag på grund av att stödkriterierna inte var uppfyllda.

Partnerskapen

De flesta av de kulturella aktörer som erhöll stöd var relativt små i fråga om organisatorisk kapacitet (budget och personal). De finansierade projekten förvaltades av en mängd olika organisationer (icke-statliga organisationer, nationella kulturinstitutioner, privata företag osv.). Partnerskapen bildades till största delen utifrån tidigare erfarenheter av samarbete, vanligtvis med liknande organisationer i andra länder.

Resultaten

Programmet skapade ett kulturellt mervärde genom att skapa nya kulturella uttrycksformer, locka mer publik än planerat och uppmuntra rörligheten för konstnärer och kulturella aktörer. De kulturella aktörerna fullbordade sina projekt med den kvalitetsnivå som erfordrades. Genom programmet lyckades man även skapa ett europeiskt mervärde genom att skapa ett nytt gränsöverskridande samarbete och nya partnerskap som tycks vara bärkraftiga. De socioekonomiska konsekvenserna föreföll vara mer begränsade.

Ändamålsenlighet och effektivitet

Ändamålsenlighet och effektivitet uppnåddes på projektnivå, vid de kulturella kontaktpunkterna, på programförvaltningsnivå och, som en följd av detta, även på den övergripande programnivån.

Rekommendationer

Följande tabell ger en översiktlig bild av utvärderarens rekommendationer och kommissionens reaktioner.

<i>Rekommendationer från Ramboll</i>	<i>Kommentarer från kommissionen</i>
<p>1. <u>Förbättra spridningen av och informationen om programmet</u></p> <p>a) En tydlig strategi för att sprida programmet (till exempel att inrikta spridningen av information på de huvudsakliga stödmottagarna).</p> <p>b) Informera de kulturella aktörerna om att de har relativt goda möjligheter att erhålla stöd.</p>	<p>1. <u>Förbättra spridningen av och informationen om programmet</u></p> <p>a) Kommissionen har redan nu en tydlig strategi för att sprida information om programmet (kulturella kontaktpunkter, e-nyhetsbrev, webbsida osv.), och anser det inte vara nödvändigt att rikta in sig på särskilda stödmottagare med tanke på att alla kulturella aktörer har samma rättigheter och kommissionen är skyldig att behandla alla på ett likvärdigt sätt.</p> <p>b) Kommissionen tillhandhåller på sin webbsida och i sitt månatliga e-nyhetsbrev redan nu information om antalet ansökningar, antalet projekt som klarat en första granskning och antalet utvalda projekt.</p>
<p>2. <u>Förbättra programmets förvaltning</u></p> <p>a) Närmare dialog med stödmottagarna för att anpassa programmet efter deras behov. De kulturella kontaktpunkterna</p>	<p>2. <u>Förbättra programmets förvaltning</u></p> <p>a) I samband med förberedelserna av det program som skall ta vid efter Kultur 2000 genomfördes ett offentligt samråd. Även Forum 2001 belyste de</p>

<p>skulle kunna tjäna detta syfte.</p> <p>b) Förbättra den systematiska övervakningen av programmet genom att skapa en komplett och samlad databas.</p> <p>c) Höja kvaliteten på granskningen av ansökningar med syfte att minska antalet projektansökningar som får avslag (formella kriterier). De kulturella kontaktpunkterna kan eventuellt utnyttjas för detta ändamål.</p> <p>d) Ägna större uppmärksamhet åt de kulturella aktörernas likviditetsproblem genom att ompröva det utbetalningsförfarande med 50 procent i förskott och 50 procent i efterskott som tillämpas på projekt inom åtgärd 1.</p>	<p>kulturella aktörernas behov. De kulturella kontaktpunkterna skall inte belastas med mer arbete än vad som krävs enligt kontraktet, eftersom de annars inte kommer att kunna koncentrera sin verksamhet på ett tillfredsställande sätt.</p> <p>b) Kommissionen kommer under 2004 att lansera det nya förvaltningssystemet "SYMMETRY" för att komma till rätta med bland annat detta problem.</p> <p>c) Enligt kontraktet har de kulturella kontaktpunkterna bland annat till uppgift att ge tekniskt stöd åt de sökande. Kommissionen kommer att informera dem om behovet av att trappa upp denna verksamhet ytterligare. Kommissionen ställer sig även frågan om inte förmågan att läsa en anbudsinfördran och fylla i ansökningarna på ett riktigt sätt är ett tecken på kompetens och trovärdighet hos aktören som man inte bör bortse från.</p> <p>d) De kulturella aktörernas likviditetsproblem kommer att åtgärdas genom att betalningsförhållandet från och med 2004 kommer att vara 70/30.</p>
<p>3. <u>Förbättra urvalsförfarandet</u></p> <p>a) Ompröva urvalsförfarandet med syfte att reducera tiden till under sex månader (genom att minska förseningarna i Europaparlamentet och förvaltningskommittén).</p> <p>b) Öppet redovisa de olika stadierna i urvalsförfarandet genom att tydligare redogöra för förfarandets olika faser i samband med publiceringen av anbudsinfördringen, eller genom att förse de kulturella aktörerna med information om hur utvecklingen ser ut för enskilda projekt.</p> <p>c) Förbättra återkopplingen till sökande som fått avslag: utvärderaren rekommenderar att kommissionen låter den sökande ta del av expertens bedömning av projektet.</p>	<p>3. <u>Förbättra urvalsförfarandet</u></p> <p>a) Dessa kommentarer kommer i vederbörlig ordning att vidarebefordras till de behöriga institutionerna.</p> <p>b) Kommissionen lanserade under 2002 ett kostnadsfritt e-nyhetsbrev som innehåller detaljerad information om hur handläggningen av ansökningarna fortlöper. Även SYMMETRY kommer att vara till hjälp i detta sammanhang.</p> <p>c) Det är möjligt att offentliggöra utvärderingspoängen, och kommissionen arbetar för att uppnå detta.</p>

<p>4. <u>Ompröva programmets mål</u></p> <p>Detta kan åstadkommas genom att man upphäver de mål som avser den socioekonomiska utvecklingen och/eller genom att man prioriterar vissa målgrupper.</p>	<p>4. <u>Ompröva programmets mål</u></p> <p>Programmets nuvarande mål är alltför omfattade, särskilt med tanke på de tillgängliga medlen. Valet av mål är ett politisk beslut och kommissionen kommer att ta itu med denna fråga vid rätt tidpunkt, nämligen inom ramen för förberedelserna av det kulturprogram som eventuellt kommer att ta vid efter Kultur 2000.</p>
--	--

Mot bakgrund av utvärderingen och dess slutsatser och rekommendationer anser kommissionen det inte vara nödvändigt att lägga fram ett förslag till ändring av programmet för den återstående perioden.

Dels på grund av den övergripande ekonomiska planeringen, dels för att avsätta tillräckligt med tid för att efter sedvanliga förberedelser lägga fram ett förslag till ett nytt kulturprogram, har kommissionen lagt fram ett förslag som förlänger Kultur 2000 med ytterligare två år, till den 31 december 2006¹. Kommissionen kommer att lägga fram förslaget till det nya programmet i god tid.

¹ KOM(2003) [...], [...], s. [...].

1. INLEDNING

Denna rapport läggs fram i enlighet med artikel 8 i beslut 508/2000/EG av den 14 februari 2000 om upprättande av Kultur 2000-programmet (nedan kallat "beslutet")², där man slår fast att kommissionen för Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén senast den 31 december 2002 skall lägga fram en detaljerad utvärderingsrapport om de resultat som uppnåtts genom Kultur 2000-programmet i förhållande till de mål som uppställts, i förekommande fall åtföljd av ett förslag till ändring av detta beslut.

Enligt denna artikel skall utvärderingsrapporten särskilt klargöra vilket mervärde som skapats, i synnerhet av kulturell natur, och vilka socioekonomiska effekter som uppnåtts genom gemenskapens ekonomiska stöd.

Den föreliggande rapporten bygger på resultaten av den halvtidsutvärdering av Kultur 2000-programmet som utfördes av PLS Ramboll Management under 2002 och 2003.

2. BAKGRUND TILL DEN EXTERNA UTVÄRDERINGEN

2.1. Kultur 2000-programmet

2.1.1. Översikt

Sedan 1992 innehåller EG-fördragets artikel 151 (tidigare artikel 128) en bestämmelse om att rådet enligt medbeslutandeförfarandet tillsammans med Europaparlamentet, och efter att ha samrått med Regionkommittén, skall anta stimulansåtgärder ("program") för att bidra till Europeiska gemenskapens mandat på kulturområdet.

Dessa nya befogenheter verkställdes genom tre kulturprogram mellan åren 1996 och 1999: Kalejdoskop³ (1996–1999) med syfte att stödja konstnärliga och kulturella aktiviteter på Europeanivå, Ariane⁴ (1997–1999) för stöd till böcker och läsning inbegripet översättning och Raphael⁵ (1997–1999), vars syfte var att komplettera medlemsstaternas politiska åtgärder med avseende på kulturarv av europeisk betydelse.

Den första generationens program utgjorde ett värdefullt bidrag till utvecklingen av gemenskapsåtgärder på kulturområdet. Mot bakgrund av de positiva effekterna och de brister som uppenbarades genom dessa program valde kommissionen år 2000 att ersätta dem med ett enda integrerat instrument, Kultur 2000-programmet.

² EGT L 63 av den 10.3.2000, s. 1.

³ Europaparlamentets och rådets beslut nr 719/96/EG av den 29 mars 1996 om upprättandet av ett program för stöd till konstnärliga och kulturella aktiviteter på Europeanivå (Kalejdoskop), EGT L 99 av den 20.4.1996, s. 20-26.

⁴ Europaparlamentets och rådets beslut nr 2085/97/EG av den 6 oktober 1997 om att inrätta ett program för stöd till böcker och läsning inbegripet översättning (Ariane), EGT L 291 av den 24.10.1997, s. 24-34.

⁵ Europaparlamentets och rådets beslut nr 2228/97/EG av den 13 oktober 1997 om att inrätta ett gemensamt åtgärdsprogram på kulturarvsområdet (Raphael), EGT L 305 av den 8.1.1997, s. 31-41.

Kultur 2000 är ett gemenskapsprogram som inrättades för perioden 2000–2004 med en total budget på 167 miljoner euro. Programmet föregicks av pilotåtgärder 1999 och beviljar stöd till kulturella samarbetsprojekt på alla konstnärliga och kulturella områden (scenkonst, plastisk eller visuell konst, litteratur, kulturarv, kulturhistoria osv.).

Enligt beslutet syftar Kultur 2000-programmet till att bidra till främjandet av ett gemensamt kulturområde för alla europeiska folk. Programmet stöder samarbete mellan skapande konstnärer, kulturella aktörer, privata och offentliga kulturfrämjare, verksamhet i kulturella nätverk samt andra parter liksom medlemsstaternas och andra deltagande staters kulturinstitutioner, i syfte att uppnå följande mål:

- Främja kulturell dialog och de europeiska folkens kännedom om varandras kultur och historia.
- Främja kreativitet samt kulturens spridning över gränserna och rörlighet för artister, skapande konstnärer och andra kulturarbetare och yrkesverksamma och deras verk, med stark betoning på ungdomar och socialt missgynnade personer samt på kulturell mångfald.
- Framhäva kulturell mångfald och utveckla nya kulturella uttrycksformer.
- På europeisk nivå dela med sig av och framhäva det gemensamma kulturarv som har betydelse för Europa. Sprida sakkunskap och främja goda rutiner i fråga om bevarande och skydd av detta kulturarv.
- Ta hänsyn till den roll som kulturen spelar i den socioekonomiska utvecklingen.
- Främja interkulturell dialog och ömsesidigt utbyte mellan europeiska och icke-europeiska kulturer.
- Uttryckligen erkänna kulturen som en ekonomisk faktor och som en faktor för social integration och medborgarskap.
- Skapa ökad tillgång till och utvidgat deltagande i kulturella aktiviteter i Europeiska unionen för så många medborgare som möjligt.

Kultur 2000-programmet skall främja en effektiv koppling till åtgärder som genomförs inom gemenskapens andra politikområden och som är av betydelse för kulturen:

- Åtgärd 1: särskilda nyskapande och/eller experimentella åtgärder som pågår under ett års tid och som omfattar minst tre aktörer från tre deltagarländer. Den vägledande andelen årlig finansiering av dessa åtgärder skall inte överstiga 45 procent av de totala årliga budgetanslagen för programmet.
- Åtgärd 2: integrerade åtgärder som omfattas av strukturerade, fleråriga kultursamarbetsavtal med en ungefärlig varaktighet av tre år och som involverar minst fem aktörer från fem deltagarländer. Den vägledande andelen årlig finansiering av dessa åtgärder skall inte understiga 35 procent av de totala årliga budgetanslagen för programmet.

- Åtgärd 3: särskilda kulturevenemang med en europeisk och/eller internationell dimension utan tidsbegränsning och krav på partnerskapsavtal. Den vägledande andelen årlig finansiering av dessa åtgärder skall vara omkring 10 procent av de totala årliga budgetanslagen för programmet. Exempel på sådana åtgärder är Europeiska kulturhuvudstadsåret och Europeiska kulturarvsdagarna.

Utöver dessa åtgärder inrättades kulturella kontaktpunkter på frivillig basis i nästan alla deltagarländer. Ingående av avtal med dessa kulturella kontaktpunkter och spridande av kunskap och information skall enligt beslutet ta 10 procent av budgeten i anspråk (se punkt 2.1.4).

Åtgärderna är antingen vertikala (avser behoven inom ett kulturområde) eller horisontella (avser flera kulturområden). Den vägledande fördelningen av medel till de horisontella åtgärderna motsvarar omkring 10 procent av programmets finansieringsram.

Mellan 2000 och 2001 genomfördes vissa förändringar av programmet genom de anbudsinfordringar som offentliggörs varje år.

År 2000 var endast kulturella aktörer från medlemsstaterna och EES-länderna stödberättigade. År 2001 införlivades även de tio associerade länderna (Bulgarien, Tjeckien, Estland, Ungern, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien och Slovenien) i programmet.

År 2001 infördes mer specifika kriterier för uteslutning (som bygger på formella urvalskriterier) och samma år infördes även den så kallade femprocentsregeln som medför vissa minimikrav på ekonomisk delaktighet för projektledare och medorganisatörer. Denna regel infördes för att säkerställa ett tekniskt och ekonomiskt åtagande från projektets medorganisatörer från allra första början, eftersom erfarenheterna av tidigare program gav anledning till vissa tvivel angående samarbetenas varaktighet och seriositet efter det formella ansökningsstadiet. Femprocentsregeln avser egna medel eller anskaffade medel med säkerhet och borgar för ett konkret samarbete.

2.1.2. Urvalsförfarande

Programmets stödmottagare är kulturella aktörer. Dessa väljs ut genom ett förfarande som består av följande steg:

- Uppfyllande av tekniska urvalskriterier: kommissionen granskar och registrerar projekten. De projekt som uppfyller de tekniska urvalskriterierna markeras som ett första urval. De organisationer som har fått avslag på sina ansökningar informeras enskilt om detta tillsammans med en motivering till varför så har skett.
- Utvärdering av konstnärlig och kulturell kvalitet utförd av experter⁶, det vill säga att det första projekturvalet analyseras och bedöms av experter. På begäran får experterna även tillgång till projekt som inte valdes ut i den första omgången.

⁶ Kulturministeriet i vart och ett av deltagarländerna föreslår en förteckning över experter på de aktuella konstnärliga områdena som skall bistå kommissionen i utvärderingen av projekten. Förteckningen över experter offentliggörs i slutet av varje urvalsförfarande.

- Förslag från kommissionen: kommissionen utarbetar på grundval av experternas utvärdering en förkortad förteckning över de projekt som föreslås erhålla stöd. Denna förteckningen inleds med de högst rankade projekten och fortlöper i fallande ordning tills budgetresurserna är uttömda.
- Godkännande från förvaltningskommittén: förvaltningskommittén består av företrädare för de behöriga nationella/regionala myndigheterna och har till uppgift att godkänna denna förkortade förteckning. Endast medlemsstaterna har rösträtt.
- Europaparlamentets granskningsrätt: därefter skall den förkortade förteckningen läggas fram för Europaparlamentet, som inom en månad skall utöva sin granskningsrätt.
- Samråd med de olika enheterna för att kontrollera att de projekt som skall komma i fråga för finansiering genom Kultur 2000 inte har beviljats annat gemenskapsstöd.
- Godkännande av projektbudgeten genom ett slutgiltigt godkännande av kommissionens ekonomistyrningsenheter.
- Ingående av avtal med aktörerna. De aktörer vars projekt inte omfattas informeras om detta.
- Offentliggörande av förteckningen över utvalda projekt.

2.1.3. *Projektförvaltning*

Kommissionens projektförvaltare ansvarar för hela processen, från det att ett projekt väljs ut till det att slutrapporten godkänns. Varje förvaltare ansvarar för mellan 40 och 90 projekt. Projektförvaltarnas kontakter med projekten under genomförandet är vanligtvis av reaktiv karaktär, även om projektförvaltarna svarar på inbjudningar från projektledarna och närvarar vid evenemang som anordnas av dessa.

2.1.4. *De kulturella kontaktpunkterna*

- Kulturella kontaktpunkter inrättades på frivillig basis i nästan alla av programmets deltagarländer⁷. Enligt beslutet ansvarar de kulturella kontaktpunkterna för följande verksamhetsområden:
- Främja Kultur 2000-programmet.
- Genom effektiv informationsspridning underlätta tillgången till programmet och verka för att så många yrkesverksamma och aktörer inom kultursektorn som möjligt deltar i dess aktiviteter.

⁷ Liechtenstein har inte upprättat någon kulturell kontaktpunkt.

- Skapa effektiva förbindelser med de olika institutioner i medlemsstaterna som tillhandhåller stöd till kultursektorn, och därigenom bidra till att skapa komplementaritet mellan åtgärderna inom Kultur 2000-programmet och de nationella stödåtgärderna.
- På lämplig nivå förmedla information och kontakter mellan de aktörer som deltar i Kultur 2000-programmet och de som deltar i andra gemenskapsprogram för kulturella aktörer.

Kommissionen undertecknar ett stödavtal med de kulturella kontaktpunkterna där kontaktpunkternas roller och ansvarsområden definieras och den ekonomiska ersättningen för deras aktiviteter fastslås. De kulturella kontaktpunkterna håller formella sammanträden två gånger om året och den kulturella kontaktpunkten i EU:s ordförandeland står som värd för sammanträdet. Även kommissionen närvarar vid dessa sammanträden. Dessutom bjuds de kulturella kontaktpunkterna en eller två gånger per år in till Bryssel för utbildning och åsiktsutbyten.

2.1.5. Spridande av kunskap om programmet

Information om programmet kan hämtas från en rad olika källor såsom Europeiska unionens officiella tidning, webbsidan för Kultur 2000 och genom de kulturella kontaktpunkternas aktiviteter. Kommissionens administratörer redogör dessutom för programmet vid ett flertal tillfällen och kommissionen har också ett telefonnummer dit allmänheten kan ringa gratis för att få svar på sina frågor. Ytterligare åtgärder utöver ovannämnda har sedan 2002 vidtagits för att förbättra medvetenheten om programmet. Sedan 2002 finns ett kostnadsfritt e-nyhetsbrev för alla intresserade och i mars 2002 lanserades en Internetportal för kultur där man redogör för de europeiska institutionernas samtliga kulturellrelaterade åtgärder. Kultur 2000-programmets webbsida informerar om finansieringsmöjligheter och anbudsinfordringar och här finns även en förteckningar över utvalda projekt.

På projektnivå är projektledarna och medorganisatörerna skyldiga att med de medel som står till förfogande, exempelvis rapporter, seminarier, cd-rom eller webbsidor, sprida resultaten av projekten och bästa metoder. Vidare krävs att Kultur 2000-logotypen finns med på de finansierade projektens samtliga produkter.

2.1.6. Komplementaritet med andra gemenskapsprogram

Europeiska kommissionen stöder även hantverks- och kultursektorn genom ett antal olika program, fonder och initiativ⁸. Dessa insatser har emellertid inte kulturellt samarbete som ett allmänt mål, utan detta fokus är unikt för Kultur 2000.

⁸ Till exempel programmen Media, Sokrates, Leonardo da Vinci, Ungdom och strukturfonderna.

3. DEN EXTERNA UTVÄRDERINGEN

3.1. Villkor för utvärderingen

Som svar på ovannämnda artikel 8 i beslutet inledde kommissionen (GD utbildning och kultur, enhet C-2) en anbudsinfordran för halvtidsöversynen av Kultur 2000-programmet (GD EAC/90/01). Den entreprenör som utsågs för utvärderingen var det danska konsultföretaget PLS Ramboll Management. Utvärderingen genomfördes mellan oktober 2002 och februari 2003. Slutrapporten skickades till Europeiska kommissionen i juni 2003.

Enligt direktiven skall utvärderingen omfatta: (i) en beskrivning av de landvinningar som gjorts med stöd av programmet, hur resurserna har använts samt vilken inverkan detta har haft; (ii) en uppskattning av programmets effekter; (iii) en uppskattning av programmets ändamålsenlighet och effektivitet, och hur detta har tagit sig uttryck. Därefter skall utvärderaren utarbeta slutsatser och rekommendationer.

3.2. Metodik

Den metodik som utvärderaren använt omfattar intervjuer med de experter, kulturella kontaktpunkter och medorganisatörer som varit involverade i de utvalda projekten och de projekt som fått avslag på sina ansökningar. Även lokala fallstudier har genomförts.

Utvärderarna medgav själva att denna metodik liksom andra metoder medför vissa nackdelar: *”Enligt mitt förmenande utgör undersökningen bland projektledarna själva grundstommen i utvärderingen. Vi valde att använda oss av denna strategi eftersom projekten omsätter 90 procent av programmets medel i kulturella aktiviteter. Därför är noggrannheten och representativiteten hos dessa uppgifter av särskild betydelse”.*

Mot denna bakgrund och med tanke på att utvärderaren har större erfarenhet från utvärderingsområdet än från kultursektorn som sådan, kommer kommissionen med försiktighet och noggrannhet att analysera de slutsatser och rekommendationer som lagts fram av utvärderaren.

3.3. Resultat av den externa utvärderingen

Utvärderarens resultat var följande.

3.3.1. Översikt över Kultur 2000-programmet under 2000 och 2001

Kultur 2000-programmet följde en vittomspännande och följdriktig logik med syfte att främja kulturellt samarbete i Europa. Under perioden 2000–2001 genomgick programmets förvaltning och innehåll vissa förändringar. Framför allt utökades programmets räckvidd till att omfatta även de associerade länderna. Dessutom infördes 2001 ett krav på att finansieringskällor från projektledare och medorganisatörer skulle svara för minst fem procent av den totala projektbudgeten, varigenom man skapade garantier för en konkret och konstruktiv delaktighet från projektets samtliga parter.

Under 2000 och 2001 mottog programmet sammanlagt 1 628 ansökningar, varav 406 (omkring 25 procent) erhöll stöd. Av det totala antalet ansökningar skickades 1 514 in av kulturella aktörer i medlemsstaterna⁹. År 2001 konstaterades en avsevärd minskning av antalet ansökningar. Antalet ansökningar som fick avslag på grund av formella urvalskriterier var högre under 2001 än under 2000.

Enligt kommissionen beror minskningen av antalet ansökningar framför allt på det faktum att många organisationer som hade fått avslag på sina ansökningar under 2000 på grund av att de inte uppfyllde urvalskriterierna, insåg att deras projekt inte motsvarade Kultur 2000-programmets anda och därför avstod från att lämna in en ny ansökan under 2001. En sådan minskning är i sig av liten betydelse. Det viktigaste är antalet giltiga och hållbara ansökningar, det vill säga ansökningar som avser ekonomiskt bärkraftiga projekt med verkliga partnerskap och samarbeten och med ett konkret europeiskt mervärde.

3.3.2. *Finansieringen*

De fem främsta länderna vad gäller erhållet stöd var Frankrike, Italien, Tyskland, Belgien och Spanien, vilket i stort sett motsvarade det antal ansökningar som härstammade från dessa länder¹⁰.

Den fördelning av medel per sektor som uppskattades i besluten motsvarade i stora drag den faktiska fördelningen av medel inom ramen för programmet under åren 2000 och 2001, då de områden som stod för den största delen av de utvalda projekten och den största delen av den totala budgeten var kulturarv och konstnärligt skapande.

3.3.3. *Mål*

De flesta av de utvalda projekten stämde överens med fler än ett av programmets specifika mål. Aktörerna uppfattade inte att målen var svåra att omsätta i projekt eller att de utgjorde hinder för deras konstnärliga kreativitet.

Beträffande målen utgjorde programmet ett komplement till andra gemenskapsåtgärder och medlemsstaternas kulturpolitik.

3.3.4. *Stödmottagarna*

Projekt tilldelades en rad olika organisationer. Den vanligast förekommande typen av projektledare var dock icke-statliga organisationer. Majoriteten av dessa icke-statliga organisationer var relativt små organisationer med en årlig budget av mindre än 250 000 euro och ett begränsat antal anställda.

3.3.5. *Partnerskapen*

Projektpartnerskapen bildades vanligtvis utifrån tidigare erfarenheter av samarbete (62 procent), aktörerna hade en benägenhet att bilda partnerskap med liknande

⁹ Notera att deltagandet av de associerade länderna inleddes först under 2001.

¹⁰ Detta gäller projektledarna. Kommissionen understryker att värdet av detta påstående är begränsat, eftersom de flesta projekt (med undantag av översättningsprojekten och vissa projekt inom åtgärd 3) enligt reglerna skulle omfatta ett partnerskap mellan minst tre aktörer från tre av de länder som deltog i programmet.

organisationer i andra länder, kulturella aktörer från de större länderna var de som oftast ägnade sig åt gränsöverskridande partnerskap och kulturella aktörer från samtliga medlemsstater förvaltade projekt, medan deltagandet från aktörer i de associerade länderna var mer ojämnt.

Ovannämnda femprocentsregel var ett utmärkt instrument för att skapa garantier för ett aktivt partnerskap från alla kulturella aktörer i projektet. Men enligt utvärderaren kan instrumentets tillämpning samtidigt hämma bildandet av partnerskap mellan aktörer som saknar tidigare erfarenheter av samarbete. Dessutom kan det hindra vissa kulturella aktörer i de associerade länderna från att delta i programmet eftersom regeln innebär en relativt tung ekonomisk börda för dessa aktörer.

3.3.6. *Spridning av information om programmet*

Vad gäller spridning av kunskap om programmet har kommissionen genomfört en rad olika aktiviteter (se punkt 2.1.5 ovan), framför allt under åren efter utvärderingsperioden. Det återstår emellertid mer att göra för att sprida information om programmet till de kulturella aktörerna i allmänhet och till de sökande i synnerhet.

3.4. **Kvalitet**

Enligt utvärderaren måste ett projekt uppfylla följande kriterier för att betraktas som ett projekt av hög kvalitet:

- Relevans: projektet behandlade ett konkret behov hos de kulturella intressegrupperna och låg i linje med programmets mål.
- Resultat: resultaten motsvarade de använda resurserna.
- Spridning: projektet avsåg en på förhand definierad målgrupp som motsvarade de använda resurserna.
- Kompetens: projektet genomfördes med hjälp av lämpliga personalresurser och en lämplig organisationsstruktur samt med kunniga projektledare.

3.4.1. *Relevans*

Kultur 2000-programmet var relevant eftersom de studier som gjorts av konsultföretaget visar att en övervägande majoritet av projektledarna och medorganisatörerna ansåg att resultaten inte hade kunnat uppnås utan den gränsöverskridande aspekt som är förbunden med Kultur 2000 och att relevanta projekt sannolikt inte hade genomförts utan gemenskapsstöd.

3.4.2. *Resultat*

Sammantaget ansåg nästan alla kulturella aktörer att kvaliteten på de faktiska resultaten motsvarade deras förväntningar.

3.4.3. Spridning

I samband med undersökningen av projektens spridning lades tonvikten på förhållandet mellan den planerade spridningen och de faktiska resultaten, inklusive samspelet mellan projekten och deras stödmottagare/konsumenter/användare. Resultaten visade att 89 procent av projekten lyckades omsätta de förväntade resultaten i praktiken.

3.4.4. Kompetens

Såväl projektledare som medorganisatörer betonade i samtliga fall sina medarbetares goda konstnärliga/yrkesmässiga färdigheter, vilket betraktades som ett berikande inslag i fråga om projektets resultat.

PLS Rambolls analys visade att medorganisatörerna var mer nöjda med sina projektledares ledarskapsfärdigheter (82 procent) än med deras yrkesfärdigheter (74 procent). Vad gäller projektledarna var situationen den motsatta, då de hyste stor aktning för medorganisatörernas yrkesfärdigheter (90 procent), medan de i mindre utsträckning uppskattade deras ledarskapsfärdigheter (67 procent).

3.5. Genomslagskraft

Enligt direktiven och ansökningshandlingarna för projekten kan tre typer av genomslagskraft sägas vara begreppsmässiga faktorer som är gemensamma för alla projekt. Dessa typer var:

- Projektens europiska mervärde: stöd till bildandet av europeiska nätverk, samarbete mellan organisatörer och institutioner och rörlighet för personer och konstnärliga produkter.
- Projektens kulturella mervärde: att främja nya kulturella uttrycksformer och förbättra utbildning och tillgången till kultur.
- Projektens socioekonomiska genomslagskraft: att utveckla initiativ mellan kulturella och sociala aktörer för att skapa social delaktighet och kulturellt inflytande för missgynnade grupper och ungdomar.
- Kultur 2000-programmet skapade ett kulturellt mervärde genom att skapa nya kulturella uttrycksformer, locka mer publik än planerat till deltagarnas uppträdanden och uppmuntra rörligheten för konstnärer och kulturella aktörer. Utvärderaren drog även slutsatsen att Kultur 2000-programmet lyckades skapa ett europeiskt mervärde i form av nya gränsöverskridande samarbeten och nya partnerskap som förefaller vara bärkraftiga. Programmets socioekonomiska genomslagskraft förefaller ha varit mer begränsad, *“då hälften av projektledarna sade att tillgången till kultur inte hade förbättrats”*¹¹

¹¹ Kommissionen vill emellertid påpeka att “det kulturella mervärdet” (och “tillgången till kultur” som utgör en del av detta) enligt utvärderaren var högt. Dessutom ansåg 94 procent av projektledarna att deras projekt hade förbättrat tillgången till kultur. Det var endast angående frågan om vem som hade gynnats av den ökade tillgången till kultur som projektledarna hade problem

3.6. Ändamålsenlighet och effektivitet

Utvärderarna ansåg att ett projekt var ändamålsenligt när resultaten uppnåddes till en rimlig kostnad, och effektivt när de förväntade resultaten och målen hade uppnåtts.

PLS Ramboll gav en kort analys av ändamålsenligheten och effektiviteten hos projekten, de kulturella kontaktpunkterna och Kultur 2000-programmet.

3.6.1. *Projektens ändamålsenlighet och effektivitet*

Utvärderaren menade att projekten hade genomförts på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Projektledarna rapporterade om ändamålsenlighet såtillvida att projekten hade genomförts till en rimlig kostnad. Dessutom rapporterade projektledarna och medorganisatorerna om effektivitet, tack vare att en överväldigande majoritet av projektens mål hade uppnåtts.

3.6.2. *De kulturella kontaktpunkternas ändamålsenlighet och effektivitet*

Intervjuer och uppgifter från dokumentation har visat att de kulturella kontaktpunkterna i allmänhet hade ägnat sig åt de verksamheter som definierats i avtalen med kommissionen på ett ändamålsenligt sätt. Detta underbyggdes av uppgifter som visade att de kulturella kontaktpunkterna arbetade för att minska kostnaderna (elektronisk distribution av information och ansökningshandlingar m.m.).

Sedan augusti 2001 har de kulturella kontaktpunkterna dessutom tillhandhållit de sökande stöd för att identifiera och lokalisera partner för gränsöverskridande projekt genom partnersökningsmekanismen. Resultaten av undersökningen tydde emellertid på att de kulturella kontaktpunkterna endast i undantagsfall hade underlättat bildandet av partnerskap.

Vidare anser utvärderaren att en mer objektiv men ganska summarisk indikation på de kulturella kontaktpunkternas effektivitet skulle kunna utgöras av det faktum att de flesta av kontaktpunkterna hade tillhandhållit stöd till projekten under genomförandet, trots att de enligt avtalet endast var skyldiga att allmänt marknadsföra programmet och bistå potentiella sökande.

Analysen från PLS Ramboll Management pekade sålunda på det faktum att dessa indikationer å ena sidan kan tolkas som att de kulturella kontaktpunkterna hade mer medel till sitt förfogande än vad som var nödvändigt eller å andra sidan som att kontaktpunkternas kostnadsminskande insatser gjorde det möjligt för dem ta på sig dessa ytterligare uppgifter eller att de gavs möjlighet att utföra dessa nya uppgifter genom ytterligare finansiering från regeringar eller genom tillskott av privata medel.

med att identifiera målgrupperna. Kulturprojektens socioekonomiska genomslagskraft är därför omöjlig att mäta.

3.6.3. *Programmets ändamålsenlighet och effektivitet*

Utvärderaren anser att programmet har förvaltats på ett ändamålsenligt sätt och att programmet har genomförts effektivt i förhållande till de uppsatta målen, trots den hämmande effekt som finansieringsnivån medfört. Det finns emellertid ännu utrymme för förbättringar för att optimera förvaltningen och genomförandet av programmet.

3.6.3.1. Urvalsförfarandet

PLS Ramboll Management har i sina analyser kommit fram till slutsatsen att urvalsförfarandet under 2000 och 2001 inte varit så tydligt och snabbt som det kunde ha varit, trots att kommissionen vidtagit alla möjliga åtgärder för att förkorta urvalsförfarandet.

De intervjuer som utvärderaren gjort med kulturella aktörer tyder på att denna fråga inte var kopplad till användningen av anonyma externa experter, utan snarare till förfarandets varaktighet och öppenhet (det vill säga till dess "planering" och "återkoppling").

Urvalsförfarandet definierades i programplaneringen. Under 2000 och 2001 tog förfarandet inte mindre än sex månader. Enligt utvärderaren medförde Europaparlamentets och förvaltningskommitténs deltagande att urvalsprocessen fick ett inslag av politisk inblandning och att urvalsförfarandet försenades avsevärt, med omkring två månader. Även om denna inblandning är ett politiskt faktum har den förlängt urvalsförfarandet och medfört onödig tidsbrist vad gäller aktörernas förberedelser.

Frågan om urvalsförfarandets varaktighet kan inte bara kopplas till själva urvalsprocessen, utan även till de tillgängliga personalresurserna. Utvärderaren noterade att kommissionen eventuellt kan komma att behöva ökade personalresurser för att hantera arbetsbördan för att i framtiden klara av att respektera tydligt angivna tidsfrister.

Kommissionen påpekar emellertid att införandet av den nya budgetförordningen med tillhörande nya rättsliga åtaganden under 2003 kommer att stärka kontrollmekanismerna och skärpa kraven.

3.6.3.2. Övervakningssystem

Effektiviteten i kommissionens förvaltning av programmet skulle kunna förbättras om all befintlig information om projekt och aktörer samlades i en enda elektronisk databas. Med hjälp av denna databas skulle kommissionen på ett enkelt sätt kunna samla, hämta och analysera statistisk information om de sökandes kännetecken, utvalda projekt och annan information som behövs för att övervaka programmets utveckling.

3.6.3.3. Projektens kassaflöde

De finansiella kraven var i allmänhet inte alltför byråkratiska mot bakgrund av de krav på redovisningsrevision som kommissionen har att hålla sig till. Det är emellertid troligt att de kulturella aktörernas begränsade organisatoriska kapacitet ändå medför en minskning av organisationens kassaflöde. Kommissionens utbetalningsförfarande för projekt inom åtgärd 1 (vilka utgör majoriteten av de projekt som erhållit stöd), enligt vilket 50 procent betalas ut i förskott och 50 procent i efterskott, innebär en utmaning vad gäller kassaflödet för många aktörer. Det skall påpekas att denna regel under 2003 har ersatts med ett annat system där 70 procent betalas ut i förskott och 30 procent i efterskott.

3.6.3.4. Dialog med projektledarna inom kultursektorn

Kommissionen har efterlyst råd om hur programplaneringen, urvalsförfarandena och samarbetet med projekten skulle kunna förbättras för att förbättra programplaneringen för Kultur 2000. Ytterligare samråd med de kulturella kontaktpunkterna vore enligt kommissionen önskvärt eftersom detta skulle skapa en systematisk återkoppling från aktörerna.

3.6.3.5. Målprioriteringar

Programmets mål var enligt beslutet generella och skiftande, med främjandet av kulturellt samarbete i Europa som ett övergripande mål. Detta skulle sättas i förhållande till de medel som fanns till förfogande för programmet, nämligen 167 miljoner under fem år.

Det fanns både för- och nackdelar med att tillämpa begränsade eller mer generella mål. Trots att begränsade mål är mer specifika och enklare att nå, kan de vara mer hämmande för kreativitet och innovation. Generella mål hade fördelen att de kulturella aktörerna ansåg dem vara enklare att omsätta i projektförslag och att de inte kände sig begränsade av dem, vilket möjliggjorde nya kulturella uttrycksformer och konstnärligt nytänkande. Ur ett politiskt perspektiv ledde denna mångfald av projekt med ett flertal allmänna mål emellertid till en svag målprioritering, vilket kan ha bidragit till att förhindra att den avsedda genomslagskraften uppnåddes.

Utmaningen inför framtiden består i att skapa ett balanserat program som tar hänsyn till kultursektorns och dess produkters särskilda karaktär, samtidigt som det rättar sig efter vissa specifika mål som ryms inom ramen för gemenskapens övergripande politik och inte omfattar alltför generella mål.

4. HUVUDSAKLIGA REKOMMENDATIONER FRÅN DEN EXTERNA UTVÄRDERINGEN OCH KOMMISSIONENS REAKTIONER

4.1. Förbättra spridningen av och informationen om programmet

4.1.1. En tydlig strategi för att sprida programmet

Enligt utvärderaren kan detta mål uppnås genom en tydligare strategi för spridning av programmet. Först och främst bör man identifiera vilka kulturella aktörer som skulle kunna komma i fråga som stödmottagare och därefter inrikta spridningen av information på programmets "typiska stödmottagare", framför allt i de associerade länderna.

Även om kommissionen delar uppfattningen att en tydligt kommunikations- och spridningsstrategi är oundgänglig för att så många kulturella aktörer som möjligt skall kunna delta, är kommissionen samtidigt av den åsikten att en sådan strategi redan existerar (se punkt 2.1.5 ovan). Utvärderaren medger att denna strategi har förbättrats under de år som programmet har genomförts, varför många av de brister som uppdagades på detta område under programmets första två år inte längre existerar eller kommer att åtgärdas inom kort (närmare bestämt genom en alltmer omfattande spridning av det e-nyhetsbrev som skapades 2002 och den pågående omstruktureringen för att göra kommissionens webbsida mer fullständig och användarvänlig).

Vad gäller identifieringen av "typiska stödmottagare" undrar kommissionen om detta är genomförbart och framför allt lämpligt från en politisk synpunkt. Förslaget är diskriminerande och undergräver principen om lika villkor. Alla kulturella aktörer har när allt kommer omkring samma rättigheter och kommissionen insisterar på att ge dem en icke-diskriminerande och rättvis behandling.

4.1.2. Sannolikhet att erhålla stöd

Enligt utvärderaren kan ett annat sätt att åstadkomma fler ansökningar vara att informera aktörerna om att de har relativt goda utsikter att erhålla stöd, med tanke på att denna möjlighet föreföll vara större än vad aktörerna trodde (en av fyra under perioden 2000–2001). Samtidigt bör man emellertid förklara att denna frekvens stod i förbindelse med antalet ansökningar som uppfyllde urvalskriterierna, liksom med kvaliteten hos de enskilda ansökningarna.

Kommissionen välkomnar förslaget att öka antalet ansökningar, eftersom ett större antal projekt av hög kvalitet skulle tränga undan projekt av sämre kvalitet. Kommissionen understryker att den redan lämnar ut information om antalet ansökningar, antalet projekt som klarat en första granskning och antalet utvalda projekt på sin webbsida och i sitt månatliga e-nyhetsbrev.

4.2. Förbättra programmets förvaltning

4.2.1. Närmare dialog med stödmottagarna

En närmare dialog med programmets stödmottagare skulle kunna leda till att programmet anpassas ytterligare till deras behov. En närmare dialog kan åstadkommas genom att man fullt ut utnyttjar de kulturella kontaktpunkterna som "lyssnarposter" i samband med nationella seminarier, användarundersökningar och expertsamråd. Denna form av informationsflöde från de kulturella kontaktpunkterna kan sålunda förse kommissionen med värdefull information om programmet på projektnivå, även om man måste komma ihåg att denna funktion redan ingår som en del av deras mandat.

Kommissionen delar utvärderarens uppfattning att en närmare dialog med stödmottagarna är en absolut nödvändighet för att förbättra programmet. Därför anordnades under 2001 ett forum för kulturellt samarbete i Europa, samtidigt som ett uttömmande offentligt samråd genomfördes angående det eventuella inrättandet av ett nytt program för kulturellt samarbete. Dessutom närvarar kommissionen vid de kulturella kontaktpunkternas formella sammanträden, har regelbundna informella kontakter med dessa och bjuder in dem till utbildningsmöten i Bryssel, vilket säkerställer ett tillräckligt informationsflöde. Kommissionen har även regelbundna och vanligtvis informella kontakter med programmets stödmottagare och har därför mycket goda kunskaper om deras behov och förväntningar.

Om de kulturella kontaktpunkternas uppgifter utökas till att även omfatta rollen som "lyssnarposter" löper man en viss risk att överbelasta dem och därmed hindra dem från att utföra de uppgifter de har enligt avtalet (se punkt 4.2.3 nedan).

4.2.2. *Förbättra den systematiska övervakningen av programmet*

Utvärderaren rekommenderar att kommissionen skapar ett integrerat elektroniskt system som har kapacitet att samla den information som kommissionen har om projekten och som klarar av att omsätta denna information i statistiska uppgifter. Övervakningssystemet bör omfatta uppgifter såsom beskrivningen av projektet, dess projektledare och medorganisatörer samt information om projektets totala budget, ansökt och beviljat belopp, finansieringsgrad, utvärderingspoäng och projektets status.

Kommissionen för i nuläget register över kontaktuppgifter om organisatörer, medorganisatörer och projektinformation i form av två olika elektroniska system, nämligen en kontaktdatabas och en databas för projektöversikter. Även breven med avslagsmotiveringen bevaras. Kommissionen håller emellertid med om att det i alla hänseenden vore mer praktiskt med en enhetlig databas.

Därför har en webbadministratör nyligen fått i uppdrag att utforma en elektronisk databas för programmet. Dessutom kommer SYMMETRY-dataprogrammet, vilket i princip kommer att lanseras under nästa år¹², att förbättra kommunikationen mellan kommissionen och aktörerna, samtidigt som komplementariteten mellan de olika gemenskapsprogrammen förbättras.

¹² **S**Ystem for the **M**anagement and **M**onitoring of Education, **T**Raining, **Y**outh, Culture (system för förvaltning och övervakning av utbildnings- och ungdomsprogram samt för kulturprogram och andra program som förvaltas av GD Utbildning och kultur). SYMMETRY är ett förvaltningsinformationssystem och programförvaltningssystem som kommer att användas av GD Utbildning och kultur, nationella byråer, kontor för tekniskt bistånd samt inom en snar framtid även av genomförandekontoret. Alla de aktörer som är inblandade i någon form av programförvaltningverksamhet, inte bara projektförvaltning, kommer tack vare systemet att få tillgång till all nödvändig funktionalitet, vilket gör det möjligt för dem att utarbeta arbetsplaner, hantera budgetar och upprätta rapporter som är anpassade till de olika användarprofilerna (GD Utbildning och kultur, nationella byråer, genomförandekontoret). Genom det nya systemet blir det framför allt möjligt att följa upp program på central och lokal nivå och skicka in ansökningar online. Dessutom kommer systemet att fungera som en plattform för kommunikation mellan kulturella aktörer i Europa som har ett gemensamt intresse av åtgärder med ett europeiskt mervärde.

4.2.3. *Förbättra granskningen av ansökningar*

Enligt utvärderaren är det viktigt att förbättra granskningen av ansökningarna för att ytterligare reducera antalet projektansökningar som avslås på grundval av urvalskriterierna. I detta sammanhang skulle de kulturella kontaktpunkterna kunna göra en första granskning av projektansökningen med bifogad dokumentation. Den ansökande organisationen skall givetvis ändå vara ansvarig för ansökan.

Kommissionen påpekar att de kulturella kontaktpunkterna enligt avtalet redan har till uppgift att hjälpa aktörerna med deras ansökningar. De kulturella kontaktpunkterna kommer att informeras om att denna uppgift bör betonas ytterligare, med tanke på att man i utvärderingsrapporten antyder att de kulturella kontaktpunkterna gör enorma ansträngningar för att förbättra programmet på många områden som inte nödvändigtvis faller inom ramen för deras kärnverksamhet, vilket i princip är önskvärt men även kan medföra att de är mindre fokuserade på att nå sina viktigaste mål.

Man anser sålunda att de kulturella kontaktpunkterna inte bör ta på sig uppgifter beträffande ansökningarna utöver de redan etablerade uppgifterna, eftersom detta kan leda till allvarliga rättsliga problem som rör ansvaret för ansökningarnas riktighet, även om aktörerna, såsom utvärderaren föreslår, informeras om att de bibehåller ansvaret för ansökningarna.

4.2.4. *Ägna större uppmärksamhet åt projektledarnas likviditetsproblem*

Utvärderaren anser att kommissionens nuvarande utbetalningssystem (50 procent i förskott och 50 procent i efterskott) ger upphov till likviditetsproblem för vissa aktörer, särskilt för små organisationer som utvecklar årliga åtgärd 1-projekt. Utvärderaren rekommenderar därför att kommissionen omprövar detta system.

Kommissionen har tagit initiativ till en förändring av utbetalningsförfarandet. Från och med 2004 kommer 70 procent att betalas ut när avtalet undertecknats och 30 procent när projektet fullbordats.

4.3. Förbättra urvalsförfarandet

4.3.1. *Ompröva urvalsförfarandet*

Utvärderaren menar att det totala urvalsförfarandet måste kortas ned. Genom att ange exakta tidsfrister för fullbordandet av de olika stadierna och genom att minska förvaltningskommitténs och Europaparlamentets delaktighet till två veckor, skulle urvalsförfarandet kunna kortas ned med omkring en månad (se punkt 2.1.2).

Kommissionen anser att denna rekommendation är relevant och vidarebefordrar den därför till förvaltningskommittén och till Europaparlamentet, så att de får tillfälle att ta den under övervägande inom ramen för föreliggande rapport.

4.3.2. *Synliggöra de olika stadierna i urvalsförfarandet*

PLS Ramboll Management rekommenderar att kommissionen vidtar åtgärder för att ytterligare förbättra öppenhet och insyn under urvalsförfarandet. Detta skulle kunna åstadkommas genom att man i anbudsinfordringen tydligare redogör för de olika stadierna i förfarandet (däribland även slutförandedatum) eller genom att man förser aktörerna med information om hur förfarandet fortskrider.

För att öka öppenhet och insyn i programmet och förbättra den information som går ut till aktörerna, lanserade kommissionen under 2002 ett kostnadsfritt e-nyhetsbrev om Kultur 2000-programmet med detaljerad information om läget beträffande ansökningarna. Informationssystemet kommer att förbättras ytterligare i och med införandet av SYMMETRY-databasen 2004.

4.3.3. *Förbättra återkopplingen till sökande som fått avslag*

PLS Ramboll Management rekommenderar att kommissionen förbättrar återkopplingen till sökande som fått avslag på sina ansökningar genom att låta dem ta del av den bedömningspoäng som experterna tilldelat projektet. Ett sådant förfarande för återkoppling skulle göra det möjligt för de kulturella aktörerna att förbättra kvaliteten på sina ansökningar inför nästa anbudsinfordran.

Kommissionen håller med om att ett offentliggörande av resultaten av utvärderingen skulle hjälpa aktörerna att veta "hur nära" de var att lyckas med sin ansökan och göra det möjligt för dem att bedöma villkoren för eventuella ansökningar inom ramen för framtida anbudsinfordringar. Kommissionen kommer därför att överväga möjligheten att offentliggöra resultaten av utvärderingen.

4.4. Ompröva programmets mål

Utvärderaren rekommenderar att kommissionen omprövar programmets mål. Denna rekommendation omfattar två aspekter:

- Utelämnande av de mål som avser den socioekonomiska utvecklingen. Fokus bör ligga på de mål som direkt avser kulturella aktiviteter och uttrycksformer inom ramen för ett gränsöverskridande samarbete, och/eller
- Prioritering av målgrupper. Utvärderaren är av den åsikten att man skulle skapa bättre prioriteringar om man, till exempel, varierade de prioriterade målgrupperna från år till år. Enligt utvärderaren skulle en fokusering på specifika målgrupper skapa utrymme för större synergieffekter med andra gemenskapsåtgärder.

Kommissionen anser att definitionen av programmålen i slutändan är ett politiskt val, vilket utvärderaren också medger. Kommissionen delar utvärderarens huvudsakliga slutsats att programmets mål är alltför generella, särskilt med tanke på de medel som finns till förfogande för att förverkliga dem. Av denna anledning räknar kommissionen med att minska antalet mål i det program som skall ersätta Kultur 2000 från och med 2007 och i stället fokusera på tre huvudfrågor: rörlighet för personer som arbetar inom kultursektorn, spridning av konstverk och en interkulturell dialog. Bland dem som är verksamma inom kultursektorn råder det stor enighet om att dessa mål har ett konkret europeiskt mervärde (se Europaparlamentets resolutioner av den 22 oktober 2002 och den 4 oktober 2003 om betydelsen av och dynamiken i teater och annan scenkonst i ett utvidgat Europa respektive om kulturindustrin, liksom rådets resolution av den 19 december 2002 om europeiskt mervärde och rörlighet för personer och spridning av verk inom kultursektorn, slutsatserna från forumet för kulturellt samarbete i november 2001 och resultaten av det offentliga samrådet om ett nytt program).

4.5. Förbättra utvärderingen av programmet

Enligt utvärderaren bör detta omfatta:

- Utarbetande av utvärderingskriterier för kommissionens och de kulturella kontaktpunkternas arbete under återstoden av programmet.
- Övervakning av de nya åtgärder som vidtagits för att förbättra projektförvaltningen. Utvärderaren rekommenderar att kommissionen övervakar utvecklingen på följande programförvaltningsområden: de effekter som femprocentsregeln har på samfinansieringen mellan olika partner, effekterna av den sektoriella prioritering som infördes 2002, införlivandet av nya medlemsländer i programmet, den långsiktiga hållbarheten vad gäller projektpartnerskapen inom Kultur 2000 och den långsiktiga hållbarheten vad gäller resultaten från de projekt som ingår i Kultur 2000.

Kommissionen välkomnar utvärderarens förslag och kommer att beakta dem både inom ramen för en eventuell förlängning av Kultur 2000-programmet och i samband med förberedelserna av det nya programmet.

Kommissionen vill betona att femprocentsregeln övervägdes noggrant innan den infördes. Regeln motsvarade behovet av att se till att partnerskapen faktiskt bygger på ett seriöst samarbete och därmed bidrar till partnerskapens och resultatens långsiktiga hållbarhet inom ramen för Kultur 2000. Kommissionen är medveten om att detta inte är några fulländade lösningar, men utvärderarens rapport innehåller inga bevis för att femprocentsregeln har haft en negativ inverkan på programmets funktion eller på bildandet av partnerskap.

5. KOMMISSIONENS SLUTSATSER

Utvärderaren har med rätta pekat på betydelsen av de åtgärder som utvecklats genom Kultur 2000-programmet vad gäller främjandet av kulturellt samarbete i Europa (det enda gemenskapsinitiativet med detta mål), liksom på dess betydelse för skapandet av ett gemensamt kulturellt område för Europas folk.

Kommissionen delar utvärderarens övergripande bedömning att programmet har lämnat ett unikt och positivt bidrag till kulturellt samarbete i Europa och att projekten har kännetecknats av kvalitet, ändamålsenlighet, effektivitet och genomslagskraft. Man kan därför konstatera att programmet på ett framgångsrikt sätt har bidragit till förverkligandet av de mål som fastslogs i artikel 151 i fördraget. Av detta följer att det är nödvändigt att fortsätta att ge gemenskapsstöd till kulturellt samarbete i Europa och att tillräckliga resurser bör avsättas för detta ändamål.

Kommissionen håller med om att vissa aspekter kan förbättras. Dessa aspekter behandlades i föregående kapitel.

Vad gäller programmets mål delar kommissionen utvärderarens huvudsakliga uppfattning att de nuvarande målen eventuellt är alltför generella, framför allt med tanke på de till buds stående medlen. Valet av mål är ett politiskt beslut och kommissionen kommer vid lämpligt tillfälle att ta itu med denna fråga, närmare bestämt i samband med förberedelserna av det kulturprogram som eventuellt kommer att ta vid efter Kultur 2000.

Mer allmänt anser kommissionen att det bör finnas ett klar och tydlig kulturell strategi som programmet kan stödja sig på och sträva mot. Ett kulturprogram på EU-nivå är nödvändigt, men det också viktigt att detta genomförs inom en tydlig politisk ram. Ett EU-program med denna typ av kulturella åtgärder som kompletterar insatser och åtgärder på andra områden, ökar antalet verkliga partnerskap och förbättrar hållbarheten hos det europeiska kulturella mervärde som skapats, är det starkaste argumentet för att avsätta tillräckliga resurser och för att utveckla nya partnerskapsmodeller.

Enligt dessa principer skall de särskilda kulturevenemangen¹³, det vill säga de symboliska åtgärder av särskild betydelse som möjliggör firandet av en gemensam europeisk kulturfär (den s.k. åtgärd 3), bibehållas och stärkas.

Av följande skäl anser kommissionen det inte vara lämpligt att i nuläget lägga fram förslag om ändring av Kultur 2000-programmet:

- En övervägande majoritet av de rekommendationer från utvärderaren som kommissionen ställer sig bakom kräver ingen ändring Kultur 2000-programmet, utan endast en bättre användning och förvaltning av programmet.

Dels på grund av den övergripande ekonomiska planeringen, dels för att avsätta tillräckligt med tid för att efter sedvanliga förberedelser lägga fram ett förslag till ett nytt kulturprogram, har kommissionen dessutom lagt fram ett förslag om att förlänga Kultur 2000-programmet med två år, till och med den 31 december 2006¹⁴. Kommissionen kommer i god tid att lägga fram förslaget till nytt program.

¹³ Analysen av dessa åtgärder som sådana är mycket begränsad i rapporten från PLS Ramboll Management.

¹⁴ Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut nr 508/2000/EG av den 14 februari 2000 om upprättande av Kultur 2000-programmet KOM(2003) 187 slutlig.